

## ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ

## ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(The World Council of Churches)

(Կազմութեան 10րդ տարեգարահին առթիւ)

Ա. — ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ԾԱՆՍԹՈՒԹԻՒՆ. — Աշխարհի Քրիստոնեայ եկեղեցիներուն միջեւ դեպի միութիւն նոր շարժում մը սկսած է զարգանալ: Այդ շարժման կազմակերպեալ արտայայտութիւնն է «Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը» (The World Council of Churches):

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը ընկերակցութիւն մըն է Եկեղեցիներու, հիմնուած հասարակաց Տիրոջ — ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ — հաւատքին վրայ եւ հետեւաբար իրեն նպատակ ընտրած է համագործակցութեամբ ստեղծուելիք միութիւն մը: Քառասունեօթ ազգերէ բխած 162 յարանուանութիւններ կազմած են Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը՝ որուն անդամներուն ընդհանուր բիւր կը հասնի 170 միլիոնի:

Խորհուրդը կազմող Եկեղեցիները, ի մի հաւաքուած երկրագունքի հինգ ցամաքամասերէն եւ կղզիներէն, կը ներկայացնեն ազգային, ցեղային եւ մշակութային մեծ զանազանութիւններ: Միութեան մէջ կարելի է յասկանալ նշուածքի եւ Անտիոքի հնազոյն եկեղեցիներէն — Նոր Կտակարանի ժամանակներէն — մինչեւ Հարաւային Ափրիկէի նորազոյն Բանդու Եկեղեցին՝ հիմնուած 1954 ին:

Համաշխարհային Խորհուրդի Եկեղեցիները իրարմէ շատ տարբեր են իրենց ձեռով, կազմակերպութեամբ եւ պաշտամունքով. բազմաթիւ տարբեր համար կարելի է յիշել Արեւելեան Ուղղափառ Եկեղեցիները, իրենց մանրամասնեալ ձեռովն ու նուիրապետութեամբ, եւ Քուէյքերները — Quaker — իրենց պարզութեամբ: Բազմաթիւ տարբերութիւններ մէկ կողմ բոլած, այս եկեղեցիները բոլի բոլի եկած են Քրիստոսի հանդեպ իրենց ունեցած հասարակաց կապով եւ հաւատքով:

Եկեղեցիներու Համաշխարհային Ժողովի մեծ ընթանիքին անդամ եկեղեցիները հետեւեալներն են. — Անկլիկան (Եպիսկոպոսական), Ժողովական, Արեւելեան Ուղղափառ, Մկրչական, Ղպական, Աւետարանական, Լուսեւական, Մենոնական (սկզբնական մեղքի եւ մանուկներու մկրտութեան չհաւատացող), Մեթոտական, Հին Կաթոլիկ, Բարեկարգեալ, Մորավեան, Ներքական, Փրկութեան Բանակ, Եղբայրներ, Աշակերտներ, Բարեկամներ եւ Միացեալներ:

Հռովմէական Կաթոլիկ Եկեղեցին իր փափաքին համաձայն մաս չէ կազմած Եկեղեցիներու սոյն ժողովին. նմանապէս Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին յարմար չէ նկատած միանալու:

Այս նոր շարժումի միութեան ձեւը արտայայտուած է իր իսկ անունը կազմող երեք բառերովը. — «Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդ»: Ան կազմուած է *Եկեղեցիներէ*, որպէս ամբողջութիւն, եւ ոչ թէ պարզապէս անհատ քրիստոնեաներէ: Ան *Համաշխարհային* է, եւ ոչ թէ պարզօրէն ազգային կամ Արեւմտեան: Ան *Խորհուրդ* մըն է, կամաւոր ընկերակցութիւն, եւ ոչ թէ գերազան եկեղեցի եւ կամ օրինական-իրաւական հեղինակութիւն ունեցող հաւատական մարմին մը: Խորհուրդը պաշտօնապէս ի գոյ եկաւ 1948ին, Եկեղեցիներու մեծ համաժողովի մը ընթացքին, Ամստըրտմի մէջ՝ Հոլանտա: Իր ծրագրեալ կազմակերպութիւնը ունեցաւ երկրորդ ժողովի ընթացքին, 1954ին, Էվընսթընի մէջ՝ Ամերիկա:

Բ. — ԲԱՐԵՊՈՐՏԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ. — Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին արտայայտած քրիստոնեական միութիւնը պարզապէս տեսական սկզբունք մը չէ, այլ ան կը յայտնէ ինքզինք գործնական ձեռնարկներու մէջ, ինչպիսին է օժանդակութիւն զաղրականներու եւ այլ կարօտեալ եկեղեցիներու: Դէք այս մարզին մէջ, զանազան եկեղեցիներ, հակառակ իրենց բաժանումներուն, համագործակցութեան եւ իրեօգնութեան հիմունքով մէկ մարմին մը կը ներկայացնեն, որ կ'արտայայտի «Երբ մէկ անգամը ցաւի, միւս բոլորն ալ միասին կը ցաւին» խօսքով:

Սոյն Խորհուրդին կատարած օգնութիւնը զաղրականներու, երկու տեսակ է. — 1)

Օգնութիւն տնոնց՝ որոնք մեկնեալն մնացած են պատերազմի եւ հաղթական պայմաններու բերումով: 1955 թուին միայն, 12,421 անձեր, գլխաւորաբար Արեւելեան եւրոպայէն, վերանաստեղծեցան հոր տուններու մէջ, Միացեալ Նահանգներու, Աւստրալիոյ, Գանատայի, Հարաւային Ամերիկայի եւ այլ երկիրներու մէջ: Այս բարեկապակի գործին համար ժողովրդուն ներկայացուցիչներ 41 երկիրներու մէջ: Ծրագիրներ կան նաեւ ուրիշ երկիրներ գաղթելու զուտ տարալիքներու օգնելու, նաեւ ձեռնարկելու ու հիւանդացած հոգեւորականներն ու եկեղեցւոյ պատգամները հանգստեան վայր փոխադրելու, դեպի Քաղա-Լօսանջոս — Զուլիգերիա: 900,000 իսլամ աւաքներու վրանային թուառ կեանքը բարելաւելու համար եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին իրագործելի անմիջական ծրագիրներէն մէկն է:

Մարգարեական ծառայութիւններու դաշտը ընդարձակ է տակաւին: 1953ին եկեղեցիներու սոյն Խորհուրդը օգնեց Յունաստանի մէջ պատահած երկրաշարժի զոհերուն: 1954ին ան օգնութեան փութաց Քորեայի մէջ տագնապող մարդկութեան, հայրայելով ուսելիք, զգեստ եւ դեղորայք 2,800,000 ամերիկեան տոլարի արժողութեամբ: Նաեւ 1955ին Հնդկաստանի, Փաքիստանի եւ Լաոսի մէջ պատահած ջրհեղեղներուն առիթով եկեղեցիներու Խորհուրդը հասաւ նիւթական օգնութեան:

Թիւրքիոյ, Իսրայէլի մէջ 1955 Սեպտեմբեր 6ին պատահած խռովութեան ընթացքին, հանդուցեցան Ռեզոլուտիոն եկեղեցիներ եւ վնասուեցան յոյն բնակիչներու տունքն ու խանութներ. այս առիթով եկեղեցիներու Խորհուրդը հասաւ անմիջական օգնութեան: Խորհուրդին ներկայացուցիչները մեկնեցան Իսրայէլ, տեղւոյն եկեղեցական առաջնորդներուն հետ համախորհուրդ տեղեկագիրներ փոխանցելու համար: Այս ձեւով Տիեզերական Պատրիարքարանին անմիջականօրէն յաւանդուեցաւ 75.000 ամերիկեան տոլարի գումար մը:

1955 թուականին եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին կատարած նիւթական օժանդակութիւնը կը գնահատուի 33,000,000 ամերիկեան տոլարով, ներառ-

եալ Զորչ Ուրլիս Սրբիսի (Ամերիկայէն) տրամադրած նիւթական օգնութիւնը:

Միջ-եկեղեցական տարբեր օժանդակութեան ձեւ մըն է նաեւ «Տիեզերական Կրթաբուհականներ»՝ որուն շնորհիւ կարելի եղած է աւելի քան 1300 ուսանողներու բարձրագոյն ուսմանց հետեւիլը: 1955-56 տարեշրջանին 119 կրթաբուհներ հայրայրուեցան 25 երկիրներէ ընտրուած աշակերտներու համար, որոնցմէ 36ը զետեղուեցան Ամերիկեան Աստուածաբանական վարժարաններու մէջ, ընդ հսկողութեամբ եկեղեցիներու Ռեզոլուտիոն, որ զոյս Ամերիկեան կազմակերպութիւն մըն է:

Միջ-եկեղեցական իրեքօգնութեան այլ ձեւ մըն ալ եղաւ Տիեզերական Փոխառութեան Հիմնարկը — Ecumenical Loan Fund, որով կարելի դարձած է պատգամունքի վայրերու եւ եկեղեցական այլ հաստատութեանց կառուցումը: Մեկ խօսքով, եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը կը հետեւի աւետարանական իրեքօգնութեան պատգամին, իրեն յարացոյց ունենալով սա նշանաբանը. «Կրել ուրիշին բեռը եւ այս ձեւով գործադրել Քրիստոսի օրհնքը»:

Բացի վերոյիշեալ բարեօրական եւ բարեխորժական նպատակներու հետապնդումէն, Խորհուրդը իր գործունէութեան դաշտը տարածած է նաեւ հետեւեալ միջ-եկեղեցական գլխաւոր հարցերուն շուրջ:

1. — Քրիստոնէական երկու մեծ նիւղերուն միջեւ — Արեւելեան Ռեզոլուտիոն եւ Բողոքական — համապարփակութեան զարգացում: Այս բայը գործնականօրէն առնուեցաւ երբ պատմութիւնը մը 1955 Նոյեմբերին գնաց Կ. Պոլսոյ Պատրիարքին մօտ, հոն պատահած խռովութիւններուն առիթով:

2. — Բողոքական փոքրամասնութեանց նեղուկ ըլլալ բարոյապէս եւ իմացապէս. օրինակի համար Իսպիոյ Waldensianներուն, Սպանիոյ եւ Գոլոմպիոյ Աւետարանականներուն: Երբ Սպանիոյ մէջ զսնուող Աւետարանական միակ կրօնական բարձրագոյն վարժարանը փակուեցաւ 1956 Յունուարին կառավարական հրահանգով, եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդը զրկեց պատմութիւնը մը, որուն միջամտութեան շնորհիւ շուտով վերաբացուեցաւ ան:

3. — Կարելիութեան սահմանին մէջ յարաբերութեան մէջ մտնել Սովետական Միութեան կամ անոր կապուած երկիրներու մէջ զտնուող եկեղեցիներուն հետ: Անհատական հազորակցութիւն կարելի եղաւ մեակել 1955ին Արեւելեան Գերմանիոյ, Չեխոսլովակիոյ եւ Հունգարիոյ երիտասնեայ առաջնորդներուն հետ: Նման բոլոր փոխ-յարաբերական աշխատանքներու հիմնական նպատակը եղած է եւ է երկարէ վայրագոյրի ետին զտնուող եկեղեցիները մեկուսացած չպահել Արեւմտեան եկեղեցիներէն:

4. — Ամբողջական ու փոխադարձ յարաբերութիւններ մշակել Արեւմտեան եկեղեցիներու եւ Ասիոյ ու Ափրիկէի եկեղեցիներու միջեւ: Վերջին երկու աշխարհամասերուն եկեղեցիները, որոնք հաստատուած են առաւելաբար օտար բարոյաւորեանց շնորհիւ, փափաք յայտնած են բաժնեկիցներ ու գործակիցները դառնալու Արեւմտեան եկեղեցիներուն հետ հաւասար գետնի վրայ եւ ոչ թէ մշտնջենապէս սնունդ հովանիին ներքեւ մնալ: Եկեղեցիներու խորհուրդը կարելիութիւնը ստեղծած է նման յարաբերութիւններ մշակելու: Եկեղեցիներու Համաշխարհային խորհուրդի՝ 1960ին գումարելիք եկեղեցական համաժողովը Սեյլանի մէջ գումարելու առաջարկը ցոյց կուտայ արդէն Արեւելեան (Ասիա - Ափրիկեան) եկեղեցիներու կեօնք ունեցող ներկայութիւնը խորհուրդէն ներս:

Եկեղեցիներու Համաշխարհային խորհուրդը իր առաջին շեշտը դրած է միջ-եկեղեցական իրեւոյցնութեան եւ զարգացման ներս նպատակաւորման վրայ, առանց իրեն հիմնական նպատակ դարձնելու եկեղեցական կամ կազմակերպչական խնդիրները:

Գ. — ԵՈՐՀՈՒՐԻՒՆ ԿԱԶՄԱՅ ՈՒՍՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ. — Եկեղեցիներու սոյն Համաժողովին երկրորդ շեշտը ուսման վրայ դրուած է: Ներկայ ժամանակներուն աշխարհի վրայ ցրուած բոլոր եկեղեցիները պարտին միասնաբար դիմակայել այն բոլոր բնագասութիւնները՝ որոնք կ'ուղղուին երիտասնեայ հաւատքին եւ կեանքին դէմ, ու ջանալ հաշտեցնել զանոնք: Անա թէ ինչու էվրոսրքնի համագումարը, 1954ին, ուսանելի նիւթերը գաւառներէ սուեալ եւ մնայուն հիմքերու վրայ: Ըստ սուեալ ծրագրին, ուսումը պիտի

չամփոփուի դպրոցական ծանօթութեանց սահմանին մէջ, այլ փորձառական հիմքերու վրայ պիտի դրուի, իր մէջ առնելով խորհրդակցութեանց եւ ժողովներու գումարումը: Այս իմաստով ուսման ծրագիրը երեք գլխաւոր նպատակ-ուղիներ պիտի ունենայ.

1. — Եկեղեցւոյ դերը բնկերութեան մէջ:  
2. — Եկեղեցւոյ աւետարանական-բարոյշական գործը ի սփիւռս աշխարհի:  
3. — Եկեղեցւոյ միութիւնը:

Ուսման ծրագրի վերոյիշեալ առաջին հարցին համար նախատեսուած է երեք տարւած ուսման շրջան մը, ուսումնասիրելու համար թէ Երիտասնեայ աշխարհը ինչ պատասխանատուութիւն ունի հանդէպ այն երկիրներու՝ որոնք բնկերային արագ փոփոխութեանց կամ լաւ եւս բարեփոխութեանց կարիքն ու կարելիութիւնը ունին: Ակնարկութիւնը Ասիոյ, Ափրիկէի եւ Հարաւային Ամերիկայի համար է, ուր ժողովուրդներ արեւցած են եւ ճանչցած մարդկային իրաւունքները, արդարութիւնն ու ազատութիւնը: Թեեւ այս հարցին բարւոք լուծումը չի սահմանափակուիր զուտ կրօնական ու բարեսիրական միջոցներու կիրարկութեան մէջ եւ եկեղեցիին համար պատշաճ չէ մասնակցիլ խնդրին թեքնիք մասի բարեփոխման, սակայն եւ այնպէս ան չի կրնար ալ խուսափիլ կարգ մը տակաւին տեսնութեամբ չը կազմակերպուած երկիրներու իր նպատակը բերելէ բարոյապէս:

Այս առաջին հարցի ուսումնասիրութիւնը երկու բեւադրանքներ ունի. — նախ օգնել Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ զտնուող եկեղեցիներուն, ընթացք տալով այդ եկեղեցիներու շինարար բնագասական բեւադրանքներուն, տեղական եկեղեցիներու ընթացիկ պահանջներուն վերաբերմամբ: Երկրորդ, օգնել Արեւմտեան երիտասնեաներուն, որպէս զի հասկնան եւ ճանչնան զնահաշէլ իրենց պատասխանատուութիւնը հանդէպ Ասիական ու Ափրիկեան ժողովուրդներուն:

ՔԱՂԵՑ

ԶՈՒՒՆ ՎՐԻ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ասիա Ապագա

(Մնացեալը յաջորդիւ)